

Tekstuitgave 2024
Pacht/Wetgeving landelijk gebied

Tekstuitgave 2024
Pacht/Wetgeving landelijk gebied

*Samengesteld door:
prof. mr. J.W.A. Rheinfeld*

iAR
instituut voor
Agrarisch Recht

Amsterdam University Press

© 2024 Amsterdam University Press/Instituut voor Agrarisch Recht

Omslagontwerp: Crius Group, Hulshout

Ontwerp binnenwerk: Crius Group, Hulshout

Opmaak binnenwerk: Crius Group, Hulshout

ISBN: 978 90 4856 457 6

NUR: 823

Volledige citeerwijze: Tekstuitgave Pacht/Wetgeving landelijk gebied 2024, Amsterdam: Amsterdam University Press 2024

Behoudens de krachtens het (internationale) auteursrecht toegelaten uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een gedigitaliseerde gegevensverzameling – al dan niet online – worden opgeslagen of toegankelijk gemaakt, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende(n).

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb. 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht: www.reprorecht.nl.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Desondanks kan de afwezigheid van eventuele zet- en/of drukfouten, dan wel onnauwkeurigheden en/of onvolkomenheden, niet worden gegarandeerd. De auteursrechthebbende aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventuele zet- en/of drukfouten, dan wel onnauwkeurigheden en/of onvolkomenheden.

Deze publicatie is verzorgd door Amsterdam University Press, ten tijde van de totstandkoming gevestigd te Amsterdam. Voor informatie over de activiteiten van de auteursrechthebbende ga naar: <https://www.aup.nl/nl/about/contact>.

Inhoudsopgave

Voorwoord		19
1 Burgerlijk Wetboek Titel 7:5 (Pacht)		21
<i>Titel 5.</i>	<i>Pacht</i>	21
Afdeling 1.	Algemene bepalingen	21
Afdeling 2.	Vorm van de pachtovereenkomst	22
Afdeling 3.	Goedkeuring van de pachtovereenkomst	22
Afdeling 4.	Duur van de pachtovereenkomst	24
Afdeling 5.	Pachtprijs	25
Afdeling 6.	Verplichtingen van de verpachter	27
Afdeling 7.	Verplichtingen van de pachter	30
Afdeling 8.	Overgang van de pacht bij overdracht van de verpachte zaken	33
Afdeling 9.	Pachtoverneming	33
Afdeling 10.	Het eindigen van de pachtovereenkomst	34
Afdeling 11.	Het voorkeursrecht van de pachter	38
Afdeling 12.	Bijzondere pachtovereenkomsten	41
§ 1.	Verpachting door openbare lichamen	41
§ 2.	Verpachting binnen reservaten	42
§ 3.	Pacht van geringe oppervlakten	43
§ 4.	Teeltpacht en geliberaliseerde pacht	44
Afdeling 13.	Dwingend recht	45
Afdeling 14.	Slotbepalingen	46
2 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Pacht)		47
<i>Titel 16.</i>	<i>Van rechtspleging in pachtzaken</i>	47
3 Wet op de rechterlijke organisatie (Pacht)		51
4. Pachtprijzenbesluit 2007		53
<i>Hoofdstuk 1.</i>	<i>Algemeen</i>	53
<i>Hoofdstuk 2.</i>	<i>Land zonder woningen of andere opstallen</i>	54
§ 1.	Algemeen	54
§ 2.	De pachtprijs	55
§ 3.	Tuinland	57
§ 4.	Fruitteelt	57
<i>Hoofdstuk 3.</i>	<i>Agrarische woningen</i>	58
<i>Hoofdstuk 4.</i>	<i>Bedrijfsgebouwen</i>	58
<i>Hoofdstuk 5.</i>	<i>Overig</i>	60

5. Uitvoeringsregeling pacht	69
<i>Hoofdstuk 1.</i> Pachtprijzen	69
<i>Hoofdstuk 2.</i> Overige zaken betreffende pacht	70
<i>Hoofdstuk 3.</i> Slotartikelen	71
6 Landinrichting	83
<i>Omgevingswet</i>	83
<i>Hoofdstuk 12.</i> Bijzondere instrumenten voor het inrichten van gebieden	83
Afdeling 12.1. Algemene bepalingen	83
§ 12.1.1. Begripsbepalingen en toepassingsbereik	83
§ 12.1.2. Algemene bepalingen voor landinrichting	83
Afdeling 12.2. Inrichtingsbesluit	84
§ 12.2.1. Inrichtingsbesluit	84
§ 12.2.2. Toedeling van eigendom, beheer en onderhoud van voorzieningen van openbaar nut	85
Afdeling 12.3. Uitvoering van landinrichting	86
§ 12.3.1. Algemene bepalingen	86
§ 12.3.2. Verrichten van werkzaamheden	87
Afdeling 12.4. Herverkaveling	87
§ 12.4.1. Algemene bepalingen	87
§ 12.4.2. Het ruilbesluit	88
§ 12.4.3. Het besluit geldelijke regelingen	91
Afdeling 12.5. Overige bepalingen	93
Afdeling 12.6. Kavelruil	93
<i>Hoofdstuk 13.</i> Financiële bepalingen	95
Afdeling 13.5. Financiële bepalingen landinrichting	95
<i>Hoofdstuk 16.</i> Procedures	96
Afdeling 16.3. Totstandkomingsprocedures	96
§ 16.3.9. Landinrichting	96
Afdeling 16.7. Beslistermijn, bekendmaking, inwerkingtreding en beroep	98
§ 16.7.2. Bekendmaking en inwerkingtreding	98
§ 16.7.3. Beroep	98
Afdeling 16.12. Bijzondere procedures voor landinrichting	100
§ 16.12.1. Eigendom buiten herverkavelingsblok	100
§ 16.12.2. Eigendom en pachtverhoudingen binnen herverkavelingsblok	100
<i>Besluit kwaliteit leefomgeving</i>	105
<i>Hoofdstuk 10.</i> Bijzondere instrumenten en instructieregels	105
Afdeling 10.1. Ruilbesluiten en besluiten geldelijke regelingen	105
§ 10.1.1. Algemene bepalingen	105
§ 10.1.2. Ruilbesluiten	105

§ 10.1.3.	Besluiten geldelijke regelingen	109
	<i>Besluit activiteiten leefomgeving</i>	112
<i>Hoofdstuk 12.</i>	Landinrichtingsactiviteiten	112
Afdeling 12.1.	Algemeen	112
Afdeling 12.2.	Inhoudelijke regels	113
	<i>Omgevingsregeling</i>	
<i>Hoofdstuk 3.</i>	Beheer van de fysieke leefomgeving	113
Afdeling 3.4.	Gelijke hoedanigheid en gelijkwaardige gebruiksmogelijkheden	113
	<i>Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet</i>	115
<i>Hoofdstuk 2.</i>	Wijziging van andere wetten	115
<i>Hoofdstuk 3.</i>	Intrekking van wetten	115
<i>Hoofdstuk 4.</i>	Overgangsrecht	115
	<i>Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet</i>	117
<i>Hoofdstuk 2.</i>	Intrekking en wijziging andere besluiten	117
	<i>Aanvullingsregeling grondeigendom Omgevingswet</i>	118
<i>Hoofdstuk 2.</i>	Intrekking regelingen	118
7	Voorkeursrecht	
	<i>Omgevingswet</i>	119
<i>Hoofdstuk 9.</i>	Voorkeursrecht	119
Afdeling 9.1.	Vestiging en gelding van een voorkeursrecht	119
Afdeling 9.2.	Vervreemding na vestiging van een voorkeursrecht	121
§ 9.2.1.	Bevoegd gezag	121
§ 9.2.2.	Hoofdreel en uitzonderingen daarop	121
§ 9.2.3.	Vervreemding aan een gemeente, een provincie of de Staat	122
§ 9.2.4.	Gerechtelijke procedure tot vaststelling van de prijs of tot overdracht van het goed	123
§ 9.2.5.	Notariële akte tot levering van de onroerende zaak	124
§ 9.2.6.	Nietigheid van rechtshandelingen in strijd met voorkeursrecht	125
<i>Hoofdstuk 15.</i>	Schade	125
Afdeling 15.4.	Schadevergoeding bij voorkeursrechten	125
<i>Hoofdstuk 16.</i>	Procedures	126
Afdeling 16.3.	Totstandkomingsprocedures	126

§ 16.3.6.	Voorkeursrechtbeschikking	126
Afdeling 16.8.	Beroep voorkeursrecht	126
Afdeling 16.11.	Gerechtelijke vaststelling van de prijs bij voorkeursrecht	127
	<i>Omgevingsbesluit</i>	128
Afdeling 7.1.	Voorkeursrechtbeschikkingen	128
	<i>Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet</i>	130
<i>Hoofdstuk 3.</i>	Intrekking van wetten	130
<i>Hoofdstuk 4.</i>	Overgangsrecht	130
	<i>Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet</i>	132
<i>Hoofdstuk 2.</i>	Intrekking en wijziging andere besluiten	132
8	Onteigening	
	<i>Omgevingswet</i>	133
<i>Hoofdstuk 11.</i>	Onteigening	133
Afdeling 11.1.	Algemene bepalingen	133
Afdeling 11.2.	Onteigeningsbeschikking	133
Afdeling 11.3.	Schadeloosstelling bij onteigening	136
Afdeling 11.4.	Onteigeningsakte	136
Afdeling 11.5.	Niet verwezenlijken onteigeningsbelang	138
<i>Hoofdstuk 15.</i>	Schade	138
Afdeling 15.3.	Schadeloosstelling bij onteigening	138
§ 15.3.1.	Recht op en vaststelling van schadeloosstelling bij onteigening	138
§ 15.3.2.	De gerechtelijke procedure tot vaststelling van de schade- loosstelling	142
§ 15.3.3.	Overige bepalingen	145
<i>Hoofdstuk 16.</i>	Procedures	146
Afdeling 16.3.	Totstandkomingsprocedures	146
§ 16.3.8.	Onteigeningsbeschikking	146
Afdeling 16.9.	Bekrachtigingsprocedure onteigeningsbeschikking	146
§ 16.9.1.	Verzoek tot bekrachtiging	146
§ 16.9.2.	Vooronderzoek	147
§ 16.9.3.	Versnelde behandeling	148
§ 16.9.4.	Vereenvoudigde behandeling	149
§ 16.9.5.	Uitspraak	149
§ 16.9.6.	Overige bepalingen bekrachtigingsprocedure	151
Afdeling 16.10.	Hoger beroep onteigeningsbeschikking	152

<i>Omgevingsbesluit</i>	153
Afdeling 7.2. Onteigeningsbeschikkingen	153
<i>Omgevingsregeling</i>	154
Afdeling 7.4. Aanvraag onteigeningsbeschikking	154
§ 7.4.1. Algemene bepalingen	154
§ 7.4.2. Onteigeningsbeschikking	154
<i>Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet</i>	156
Hoofdstuk 2. Wijziging van andere wetten	156
Hoofdstuk 4. Overgangsrecht	156
<i>Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet</i>	157
Hoofdstuk 2. Intrekking en wijziging andere besluiten	157
9 Wet agrarisch grondverkeer	159
<i>Titel I. Inleidende bepalingen</i>	159
<i>Titel II. Overdracht van land en vestiging of overdracht van een beperkt recht op land</i>	160
<i>Titel III. Vervreemding aan rechtspersonen; de ontbinding van rechtspersonen</i>	164
<i>Titel IV. Ontbinding van gemeenschappen</i>	166
<i>Titel V. Het verzoek om goedkeuring of toestemming: de ontwerp-overeenkomst</i>	166
<i>Titel VI. De behandeling door de grondkamer en het administratief beroep</i>	167
<i>Titel VII. Bureau beheer landbouwgronden</i>	168
<i>Titel VIII. Voorkeursrecht van het bureau beheer landbouwgronden</i>	170
<i>Titel IX. Koopplicht in het kader van de toetsing</i>	176
<i>Titel X. Grondbankstelsel</i>	177
<i>Titel XI. Overgangs- en slotbepalingen</i>	177
10 Natuurbescherming	
<i>Omgevingswet</i>	181
Hoofdstuk 2. Taken en bevoegdheden van bestuursorganen	181
§ 2.3.4. Omgevingswaarden Rijk	181
§ 2.4.1. Toedeling van specifieke taken aan gemeenten, waterschappen, provincies en Rijk	181

§ 2.6.3.	Bijzondere bevoegdheden natuur en landschap	184
<i>Hoofdstuk 3.</i>	Omgevingsvisies en programma's	185
§ 3.2.2.	Verplichte programma's	185
§ 3.2.4.	Programmatische aanpak	186
<i>Hoofdstuk 5.</i>	De omgevingsvergunning	188
<i>Hoofdstuk 16</i>	Procedures	191
Afdeling 16.4.	Milieueffectrapportage	191
§ 16.4.1.	Milieueffectrapportage voor plannen en programma's	191
Afdeling 16.4a.	Passende beoordeling Natura 2000	192
Afdeling 16.7.	Beslistermijn, bekendmaking, inwerkingtreding en beroep	192
§ 16.7.1.	Beslistermijn	192
<i>Besluit kwaliteit leefomgeving</i>		193
<i>Hoofdstuk 3.</i>	Specifieke taken	193
Afdeling 3.7.	Bescherming habitats en soorten	193
§ 3.7.1.	Algemeen	193
§ 3.7.2.	Natura 2000-gebieden	193
§ 3.7.3.	Bijzondere nationale natuurgebieden	195
§ 3.7.4.	Overige bepalingen	196
<i>Hoofdstuk 4.</i>	Programma's	198
Afdeling 4.4.	Programma's natuur	198
§ 4.4.1.	Beheerplan Natura 2000	198
§ 4.4.2.	Nationaal programma stikstofreductie en natuurverbetering	198
§ 4.4.3.	Gemeentelijke programmatische aanpak stikstof	199
§ 4.4.4.	Programma met vergunningvrije Natura 2000-activiteiten of flora- en fauna-activiteiten	200
§ 4.4.5.	Programma bij (dreigende) overschrijding van omgevingswaarde	200
<i>Hoofdstuk 7.</i>	Omgevingsverordeningen	201
Afdeling 7.3.	Instructieregels met het oog op natuurbescherming	201
§ 7.3.1.	Natuurnetwerk Nederland	201
§ 7.3.2.	Omgevingsverordening met vergunningvrije Natura 2000-activiteiten of flora- en fauna-activiteiten	202
<i>Hoofdstuk 8.</i>	Omgevingsvergunningen	202
Afdeling 8.6.	Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit en flora- en fauna-activiteit	202
§ 8.6.1.	Natura 2000-activiteiten	202
§ 8.6.2.	Flora- en fauna-activiteiten	203
<i>Hoofdstuk 10.</i>	Bijzondere instrumenten en instructieregels	210
Afdeling 10.2.	Plannen Natura 2000	210
<i>Hoofdstuk 11.</i>	Monitoring en informatie	211
Afdeling 11.5.	Natuur	211
<i>Hoofdstuk 12.</i>	Overgangsrecht	213
Afdeling 12.3a.	Overgangsrecht legalisering projecten natuur	213

<i>Besluit activiteiten leefomgeving</i>	215
<i>Hoofdstuk 11.</i> Activiteiten die de natuur betreffen	215
Afdeling 11.1. Activiteiten met mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden of bijzondere nationale natuurgebieden	215
§ 11.1.1. Algemeen	215
§ 11.1.2. Natura 2000-activiteiten	218
Afdeling 11.2. Activiteiten met betrekking tot dieren of planten in het wild	220
§ 11.2.1. Algemeen	220
§ 11.2.2. Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten vogelrichtlijn	224
§ 11.2.3. Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten habitatrictlijn	229
§ 11.2.4. Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning andere soorten	234
§ 11.2.5. Flora- en fauna-activiteiten: overige bepalingen omgevingsvergunning	238
<i>Bijlage IX</i> bij artikel 11.54 van dit besluit (andere beschermde dier- en plantensoorten)	239
A. <i>Soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, onder a</i>	239
B. <i>Soorten vaatplanten als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, onder c</i>	240
 <i>Omgevingsbesluit</i>	 242
<i>Hoofdstuk 4.</i> Bevoegd gezag omgevingsvergunning en betrokkenheid van andere bestuursorganen	242
Afdeling 4.1. Bevoegd gezag omgevingsvergunning	242
§ 4.1.3. Aanvraag om een omgevingsvergunning voor activiteiten anders dan wateractiviteiten	242
Afdeling 4.2. Betrokkenheid van andere bestuursorganen of instanties bij een aanvraag om een omgevingsvergunning of een maatwerkvoorschrift of bij een verzoek om instemming	245
<i>Hoofdstuk 10.</i> Procedures	246
Afdeling 10.2. Taken en instructies	246
Afdeling 10.4. Programma's	247
§ 10.4.5. Beheerplannen Natura 2000-gebieden	247
§ 10.4.6. Programma stikstofreductie en natuurverbetering	247
§ 10.8.3a. Natuur	248
 <i>Omgevingsregeling</i>	 251
<i>Hoofdstuk 4.</i> Algemene regels over activiteiten geregeld in het Besluit activiteiten leefomgeving	251

Afdeling 4.5.	Algemene regels die de natuur betreffen: Natura 2000-activiteiten	251
Afdeling 4.7.	Algemene regels die de natuur betreffen: flora- en fauna-activiteiten	251
§ 4.7.1.	Flora- en fauna-activiteiten: aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn	251
§ 4.7.2.	Flora- en fauna-activiteiten: aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn	254
§ 4.7.3.	Flora- en fauna-activiteiten: aanwijzing vergunningvrije gevallen andere soorten	256
<i>Hoofdstuk 6.</i>	Meet- en rekenregels decentraal gereguleerde activiteiten	259
Afdeling 6.3.	Meet- en rekenregels activiteiten waarover in omgevingsverordeningen regels zijn gesteld	259
<i>Hoofdstuk 12.</i>	Monitoring en informatie	260
Afdeling 12.2a.	Natuur	260
<i>Hoofdstuk 14.</i>	Financiële bepalingen	260
Afdeling 14.1.	Rijksleges	260
§ 14.1.10.	Activiteiten die de natuur betreffen	260
<i>Hoofdstuk 17A.</i>	AERIUS Register	264
<i>Bijlage VIIc.</i>	bij artikel 4.31 van deze regeling (vergunningvrije gevallen bestendig beheer waarvan LNV bevoegd gezag is)	273
	<i>Aanvullingswet natuur Omgevingswet</i>	274
<i>Hoofdstuk 3.</i>	Wijziging van andere wetten en samenloopbepalingen	275
	<i>Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet</i>	276
<i>Hoofdstuk 2.</i>	Overgangs- en invoeringsbepalingen	277
	<i>Aanvullingsregeling natuur Omgevingswet</i>	278
<i>Hoofdstuk 3.</i>	Intrekken regelingen	278
11	Wet dieren	279
<i>Hoofdstuk 1.</i>	Algemeen deel	279
§ 1.	Algemeen	279
<i>Hoofdstuk 2.</i>	Dieren	282
§ 1.	Handelingen met dieren	282
§ 2.	Regels over diervoeders	292
§ 3.	Regels over diergeneesmiddelen	294
§ 4.	Biotechnologie	295
§ 5.	Overig	296
<i>Hoofdstuk 3.</i>	Dierlijke producten	296

§ 1.	Algemene regels over dierlijke producten	296
§ 2.	Aanvullende regels over dierlijke bijproducten	298
§ 3.	Aanvullende regels over dierlijke producten in relatie tot het milieu	299
<i>Hoofdstuk 4.</i>	Toelating beroepen in de uitoefening van de diergeneeskunde	300
<i>Hoofdstuk 5.</i>	Maatregelen	302
§ 1.	Algemeen	302
§ 2.	Preventie en bestrijding van besmettelijke dierziekten, zoönosen en ziekteverschijnselen	302
§ 3.	Bestuurlijke maatregelen	306
<i>Hoofdstuk 6.</i>	Uitvoering EU-rechtshandelingen	309
<i>Hoofdstuk 7.</i>	Vergunningen, erkenningen, toestemmingen, toelatingen, registraties, meldingen en registers	311
<i>Hoofdstuk 8.</i>	Handhaving	314
§ 1.	Toezicht	314
§ 2.	Herstelmaatregelen	315
§ 3.	Bestuurlijke boete	315
§ 4.	Strafrechtelijke handhaving	316
§ 5.	Veterinair tuchtrecht	318
§ 6.	Gidsen voor goede praktijken	327
§ 7.	Overig	327
<i>Hoofdstuk 9.</i>	Financiën	328
§ 1.	Retributies	328
§ 2.	Diergezondheidsfonds	329
§ 3.	Tegemoetkomingen	330
§ 4.	Diergezondheidsheffing	332
<i>Hoofdstuk 10.</i>	Overig	338
<i>Hoofdstuk 11.</i>	Wijzigingen andere wetten en overgangsrecht	340
§ 1.	Overgangsrecht	340
<i>Hoofdstuk 12.</i>	Slotbepalingen	342
12	Natuurschoonwet 1928	345
13	Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928	355
14	Meststoffenwet	365
<i>Hoofdstuk I.</i>	Algemeen	365
<i>Hoofdstuk II.</i>	Regels inzake het verhandelen van meststoffen	369
<i>Hoofdstuk III.</i>	Gebruiksnormen	370
<i>Hoofdstuk IV.</i>	Regels in het belang van een doelmatige afvoer van mestoverschotten	373
<i>Hoofdstuk V.</i>	Regels inzake de productie van dierlijke meststoffen	375
<i>Titel 1.</i>	<i>Algemeen</i>	375
<i>Titel 2.</i>	<i>Uitbreidingsverboden</i>	375

<i>Titel 3.</i>	<i>Omvang productierecht bij aanvang</i>	380
<i>Titel 4.</i>	<i>Overgang van het productierecht</i>	381
<i>Titel 5.</i>	<i>Verlaging van het productierecht bij overgang</i>	384
<i>Titel 5a.</i>	<i>Omzetting van het productierecht</i>	385
<i>Titel 5b.</i>	<i>Verlaging van het productierecht</i>	385
<i>Titel 6.</i>	<i>Mestverwerking</i>	387
<i>Hoofdstuk VI.</i>	<i>Verantwoording en hoeveelhedsbepaling</i>	390
<i>Hoofdstuk VII.</i>	<i>Overige bepalingen</i>	392
<i>Hoofdstuk VIII.</i>	<i>Handhaving</i>	394
<i>Titel 1.</i>	<i>Algemeen</i>	394
<i>Titel 2.</i>	<i>Bestuurlijke boetes</i>	396
§ 1.	Bevoegdheid	396
§ 2.	Hoogte bestuurlijke boete	397
§ 3.	De procedure	399
§ 4.	Betaling	399
<i>Hoofdstuk IX.</i>	<i>Overgangs- en slotbepalingen</i>	400

15 Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet 409

<i>Hoofdstuk I.</i>	<i>Algemeen</i>	409
<i>Hoofdstuk II.</i>	<i>Aanwijzing veengronden, zand- of lössgronden en kleigronden</i>	411
<i>Hoofdstuk III.</i>	<i>Verhandelen van meststoffen</i>	411
§ 1.	Algemene eisen	411
§ 2.	Landbouwkundige eisen	413
§ 3.	Milieueisen	414
§ 4.	Eisen zuiverings-slib, compost en herwonnen fosfaten	415
§ 5.	Verpakking en etikettering	416
§ 6.	Overige bepalingen	416
<i>Hoofdstuk IV.</i>	<i>Gebruiksnormen, tot het bedrijf behorende oppervlakte landbouwgrond en opgave basisregistratie percelen</i>	417
<i>Hoofdstuk V.</i>	<i>Opslagcapaciteit dierlijke meststoffen</i>	419
<i>Hoofdstuk VI.</i>	<i>Administratieve verplichtingen landbouwbedrijven</i>	420
<i>Hoofdstuk VII.</i>	<i>Administratieve verplichtingen intermediairs</i>	424
<i>Hoofdstuk VIII.</i>	<i>Administratieve verplichtingen overige leveranciers en afnemers bedrijven</i>	427
<i>Hoofdstuk IX.</i>	<i>Vervoer van meststoffen</i>	429
§ 1.	Vervoer van dierlijke meststoffen	429
§ 2.	Vervoersbewijs dierlijke meststoffen	432
§ 3.	Vervoersbewijs zuiverings-slib, compost en overige organische meststoffen	432
<i>Hoofdstuk IXa.</i>	<i>Mestverwerking</i>	433
<i>Hoofdstuk X.</i>	<i>Regels inzake de hoeveelheidsbepaling</i>	434
<i>Hoofdstuk Xa.</i>	<i>Verantwoorde groei melkveehouderij</i>	437
<i>Hoofdstuk XI.</i>	<i>Overige bepalingen</i>	438

16	Uitvoeringsregeling Meststoffenwet	445
<i>Hoofdstuk 1.</i>	Algemeen	445
<i>Hoofdstuk 2.</i>	Verhandelen van meststoffen	448
<i>Hoofdstuk 3.</i>	Gebruiksnormen	453
§ 1.	Derogatie	453
§ 2.	Stikstofgebruiksnorm	458
§ 3.	Fosfaattoestand van de bodem en fosfaatgebruiksnormen	464
§ 4.	Tijdelijke vrijstelling mineralenconcentraat	468
<i>Hoofdstuk 4.</i>	Opslagcapaciteit dierlijke meststoffen	471
<i>Hoofdstuk 5.</i>	Administratieve verplichtingen landbouwers	471
<i>Hoofdstuk 6.</i>	Administratieve verplichtingen intermediairs	475
<i>Hoofdstuk 7.</i>	Administratieve verplichtingen overige leveranciers en afnemers	480
<i>Hoofdstuk 8.</i>	Vervoer van meststoffen	483
§ 1.	Apparatuur ten behoeve van het vervoer van dierlijke meststoffen	483
§ 2.	Vooraanmelding bij het vervoer van dierlijke meststoffen	484
§ 3.	Het vervoer van dierlijke meststoffen	485
§ 4.	Bemonsteren bij vervoer van dierlijke meststoffen	486
§ 5.	Wegen bij vervoer van dierlijke meststoffen	486
§ 6.	Voltooien van het vervoer van dierlijke meststoffen	487
§ 7.	Bijzondere situaties – Maatwerk	487
§ 8.	Voorzieningen ingeval van storingen in de bereikbaarheid of beschikbaarheid van rVDM	500
§ 9.	Vervoersbewijs zuiveringsslib en compost	504
<i>Hoofdstuk 8a.</i>	Mestverwerking	506
<i>Hoofdstuk 9.</i>	Hoeveelheidbepaling	508
§ 1.	Mestproductie	508
§ 2.	Afgevoerde en aangevoerde dierlijke meststoffen	510
§ 3.	Afgevoerde en aangevoerde andere meststoffen	519
§ 4.	Voorraden meststoffen	521
§ 5.	Gasvormige verliezen	522
§ 6.	Diervoeders	522
§ 7.	Staldieren en eieren	525
§ 8.	Fosfaattoestand van de bodem	525
§ 9.	Gewasopbrengst	527
<i>Hoofdstuk 10.</i>	Overgang van een productierecht, voorwaarden uitzondering uitbreidingsverbod fosfaatrechten voor jongvee zoogkoeienhouderij, de verplaatsing van een varkens-, kippen- of kalkoenhouderij binnen een bedrijf en mestproductieplafonds	527
§ 1.	Kennisgeving van overgang	527
§ 2.	Blokkaderecht	528
§ 3.	Vervallen van een productierecht	531

§ 3a.	Voorwaarden toepasselijkheid uitzondering op uitbreidingsverbod fosfaatrechten voor jongvee zoogkoeienhouderij	531
§ 4.	Leges	533
§ 4a.	Versoepeling compartimentering bij mestverwerking of mestvergisting	533
§ 5.	Uitbreiding buiten rechten	534
§ 6.	Mestproductieplafonds	536
<i>Hoofdstuk 10a.</i>	Regelen betreffende de wijze van uitvoering van het controleprogramma	537
<i>Hoofdstuk 11.</i>	Overige bepalingen	538

17 Gebruik meststoffen

<i>Omgevingswet</i>		543
<i>Hoofdstuk 4.</i>	Algemene regels over activiteiten in de fysieke leefomgeving	543
Afdeling 4.1.	Algemene bepalingen voor regels over activiteiten	543
<i>Besluit activiteiten leefomgeving</i>		545
<i>Hoofdstuk 3.</i>	Milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten: richtingaanwijzer	545
Afdeling 3.2.	Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen	545
§ 3.2.14.	Op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen	545
§ 3.2.20.	Het op of in de bodem brengen van meststoffen	545
<i>Hoofdstuk 4.</i>	Milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten: inhoudelijke regels	546
§ 4.116.	Het op of in de bodem brengen van meststoffen	546
§ 4.117.	Het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib	553
§ 4.118.	Het vernietigen van de zode van gras	558
<i>Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet</i>		560
<i>Hoofdstuk 2.</i>	Wijziging en intrekking andere regelgeving	560

18 Emissiearme huisvesting

<i>Besluit activiteiten leefomgeving</i>		561
<i>Hoofdstuk 4.</i>	Milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten: inhoudelijke regels	561
§ 4.82.	Dierenverblijven	561

<i>Invoeringsbesluit Omgevingswet</i>	571
<i>Hoofdstuk 6. Intrekking besluiten</i>	571
19 Geurhinder en veehouderij	
<i>Besluit kwaliteit leefomgeving</i>	573
<i>Hoofdstuk 5. Omgevingsplannen</i>	573
<i>Afdeling 5.1. Instructieregels met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties</i>	573
§ 5.1.4.6. Geur	573
§ 5.1.4.6.1. Algemene bepalingen	573
§ 5.1.4.6.3. Geur door het houden van landbouwhuisdieren in een dierenverblijf	575
§ 5.1.4.6.4. Geur door andere agrarische activiteiten	581
<i>Omgevingsregeling</i>	586
<i>Hoofdstuk 4. Algemene regels over activiteiten geregeld in het Besluit activiteiten leefomgeving</i>	586
<i>Afdeling 4.2. Dierenverblijven</i>	586
<i>Hoofdstuk 6. Meet- en rekenregels decentraal gereguleerde activiteiten</i>	586
<i>Afdeling 6.2. Meet- en rekenregels activiteiten waarover in omgevingsplannen regels zijn gesteld</i>	586
§ 6.2.3. Geur	586
<i>Hoofdstuk 8. Instructieregels over programma's, omgevingsplannen, waterschapsverordeningen en omgevingsverordeningen</i>	588
<i>Afdeling 8.2. Omgevingsplannen</i>	588
§ 8.2.3.4. Geur	588
<i>Bijlage V. bij de artikelen 4.5, 4.6, 4.7, eerste en tweede lid, 6.14, vierde en vijfde lid, 7.124, tweede lid, 8.31, vierde en vijfde lid, en 9.3, derde lid, van deze regeling (huisvestingssystemen en emissiefactoren)</i>	590
<i>Bijlage VI. bij de artikelen 4.5, 4.6, tweede lid, 4.7, tweede lid, 6.14, vijfde lid, 8.31, vijfde lid, en 9.3, vierde lid, van deze regeling (aanvullende technieken en reductiepercentages)</i>	607
<i>Invoeringswet Omgevingswet</i>	614
<i>Hoofdstuk 4. Overgangsrecht</i>	614
<i>Afdeling 4.2. Overgangsbepalingen per onderwerp Omgevingswet</i>	614
§ 4.2.1. Overgangsbepaling omgevingsplannen	614

20	Uitvoeringsregeling GLB 2023	617
<i>Hoofdstuk 1.</i>	Inleidende bepalingen	617
<i>Hoofdstuk 2.</i>	Bepalingen inzake rechtstreekse betalingen	621
§ 1.	Algemene bepalingen	621
§ 2.	Aanvraagprocedure	625
§ 3.	Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid	628
§ 4.	Aanvullende inkomenssteun voor de jonge landbouwer	628
§ 5.	Eco-regeling voor Klimaat en Leefomgeving	629
§ 6.	Regeling voor zeldzame landbouwhuisdierrassen	639
<i>Hoofdstuk 3.</i>	Bepalingen inzake de conditionaliteiten en het bedrijfsadviseringssysteem	640
§ 1.	Conditionaliteiten	640
§ 2.	Bedrijfsadviseringssysteem	643
<i>Hoofdstuk 4.</i>	Procedurele bepalingen en administratieve sancties	644
<i>Hoofdstuk 5.</i>	Overgangs- en slotbepalingen	647

Voorwoord

Deze tekstuitgave bevat een bundeling van de belangrijkste wetten, besluiten en (uitvoerings)regelingen over het agrarisch grondgebruik en de inrichting van het landelijk gebied en biedt daarmee het kompas voor de talrijke juridische kwesties en aspecten op het gebied van het agrarisch recht.

Door de handige inhoudsopgave is de actuele stand van zaken van de uiteenlopende wetten en uitvoeringsregelingen snel inzichtelijk voor professionals, academici en studenten binnen het agrarisch recht.

Deze uitgave, uitgegeven door Amsterdam University Press in opdracht van en namens het Instituut voor Agrarisch Recht, wordt jaarlijks bijgewerkt en geactualiseerd.

De opgenomen regelgeving bevat de tekst zoals deze geldt per 1 januari 2024. Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is deze editie van de tekstuitgave zeer grondig en ingrijpend herzien ten opzichte van eerdere edities: de voor het landelijk gebied relevante onderdelen uit de Omgevingswet, het Omgevingsbesluit, de Omgevingsregeling, de Invoeringswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Besluit activiteiten leefomgeving en de Aanvullingswetten, -regelingen en -besluiten grondeigendom, natuur en bodem hebben de plaats ingenomen van diverse in eerdere edities opgenomen separate wetten, besluiten en regelingen. Waar nodig zijn ook de relevante bepalingen van het overgangsrecht opgenomen.

Nijmegen/Wageningen, 16 februari 2024,

prof. mr. J.W.A. Rheinfeld

bijzonder hoogleraar agrarisch recht Rijksuniversiteit Groningen
vennoot Instituut voor Agrarisch Recht